

Oponentní posudek disertační práce

Název práce: Teologie Friedricha Mildembergera

Autor práce: Pavel Roubík

Autor předložené disertační práce se rozhodl představit, analyzovat a kriticky interpretovat teologické myšlení Friedricha Mildembergera, zejména pak jeho *Biblickou dogmatiku*.

Jako oponent této práce musím předeslat, že je mým úkolem *oponovat*. Vzhledem k povaze předloženého textu to ovšem není náročný úkol. Velmi podrobně jsem prostudoval předloženou práci a na stranách 1 až 200 rukopisu, se kterým jsem pracoval, jsem uvedl konkrétní poznámky, upozornil na jazykové, stylistické a další chyby či nejasnosti. Od strany 201 jsem už od podrobné dokumentace nalezených pochybení upustil.

Obecně řečeno: z hlediska jazykové a stylistické úrovně textu byla práce odevzdána v překvapivě nehotovém stavu. Často se v ní objevuje například kolísání pravopisu jednoho a téhož slova, a to často na jedné a téže straně (viz opoznámkovaný rukopis). Větná skladba textu prozrazuje (patologický) vliv německé větné stavby, vážně poškozující srozumitelnost artikulovaných myšlenek (nápadné je to například v *předřazování* komplexních přívlastkových struktur větnému členu, který rozvíjejí, viz opět opoznámkovaný rukopis).

Pokud bylo hlavním cílem disertace srozumitelné tlumočení myšlenkového obsahu předlohy v českém jazyce, je třeba konstatovat, že tohoto cíle bylo dosaženo jen částečně. V textu je mnoho vyšinutí z vazby, některá souvěťi se ve své vnitřní struktuře „rozpadla“ - zřejmě v důsledku příliš vysokého stupně komplexity a nezachování logické souvislosti větných členů prostřednictvím adekvátní morfologie (čtenář v některých souvěťích tápe ohledně povahy vztahu mezi jednotlivými větnými členy, například v komplexních genitivních vazbách; opět odkazuji na opoznámkovaný rukopis. V této záležitosti jsou velmi matoucí zejména časté chyby v předložkách a spojkách). Je to myslím škoda. Kvalitu odevzdané disertace to snižuje a četnost těchto pochybení je překvapivě vysoká.

Další výhrada, kterou jako oponent musím vyslovit, se týká „žánru“ předloženého textu. Zjednodušeně řečeno, jedná se „uvedení“ do Mildembergerovy *Biblické dogmatiky*, místy spíše o „převyprávění“ věcného obsahu Mildembergerovy *Biblické dogmatiky*. Nedomnívám se, že disertační práce má být pouhou reprodukcí myšlenkového obsahu konkrétního teologického díla, jakkoliv rozsáhlého a závažného. Postrádám podrobnou diskusi se sekundární literaturou, analyzující jednotlivé koncepty Mildembergerovy teologie. Této literatury, kriticky reagující na Mildembergerovy myšlenky, je zajisté málo, ale existuje. Tím spíše měla být (podle mého názoru) důsledně vytěžena do poslední stránky.

Autor uvádí do rozhovoru nad Mildembergerovým teologickým myšlením další teology. Nejednou však není jasné, zda je uvádí proto, že s nimi vstupuje do rozhovoru sám Mildemberger (a autor disertace reprodukuje tento Mildembergerův rozhovor), nebo zda jsou například klasikové německé evangelické teologie zmiňováni proto, že sám autor disertace považuje srovnání jejich konkrétních myšlenek s Mildembergerovými tezemi za přínosné a potřebné.

To souvisí s jistým formálním nedostatkem autorova odkazování na zdroje a užívané texty. Často není zřejmé, zda se jedná o autorovu parafrázi originálního textu nebo o jeho volnou citaci, nebo o autorův analytický a kritický komentář nebo „něco mezi tím“. Zkratka není možné přesně určit hranici mezi tím, co říká autor disertace a co říká Mildemberger. Potom není možné podrobit autorova tvrzení kritickému tázání či polemice a problematizaci (což je ovšem nejvlastnějším smyslem oponentury a na ní navazující obhajoby).

Domnívám se, že není možné v disertační práci pouze reprodukovat či vysvětlujícími komentáři a poznámkami či příležitostnými ilustracemi opatřovat Mildembergerovy vlastní myšlenky. Hlavním badatelským výkonem disertačního projektu přece není překlad či volný převod myšlenek z jednoho jazykového prostředí do druhého. Při pozorném pročitání disertace proto ve čtenáři přirozeně roste očekávání autorova vlastního zřetelného poodstoupení od reprodukované látky a zásadní a zevrubné kritické zhodnocení předložených Mildembergerových tezí. Něco takového se ale v závěrečných kapitolách disertace nedostaví. Závěr je neobyčejně krátký a vlastně Mildembergerovu teologii soustavně nehodnotí.

Kritické hodnocení tedy autor zřejmě rozprostřel do celého textu a vyjadřoval jej svými analytickými a interpretačními glosami, postřehy a tvrzeními, jimiž doprovázel reprodukované, citované a parafrázované Mildembergerovy myšlenky. Protože však obvykle nelze rozlišit, kdy mluví Mildemberger a kdy mluví autor disertace, není dost dobře možné ani podrobit autorovo hodnocení Mildembergera kritické analýze a věcné problematizaci.

Tyto výhrady vyslovuji proto, že mým úkolem jakožto oponenta je *oponovat*. Nedomnívám se, že jde o pochybení fatální. Předložená práce měla za cíl vyložit Mildembergerův osobitý projekt celo-biblické teologie, a tento cíl byl splněn. To, že je Mildembergerův počín pozoruhodný, je nepochybně pravda, stejně jako je zřejmé, že Mildemberger nabízí originální perspektivy a otevírá nové cesty teologického myšlení v celé řadě otázek (tím ovšem vyslovuji pozitivní hodnocení teologického projektu Friedricha Mildembergera, což je v rámci tohoto oponentního posudku vlastně tah mimo šachovnici).

Mám-li se vrátit k hodnocení předložené disertace, je třeba ocenit a pochválit autorovu odvalu a jazykovou i teologickou erudici a kompetenci, s nimiž se zhostil velmi náročného úkolu, a které při realizaci tohoto úkolu (přes zmíněné nedostatky) jednoznačně prokázal.

Z hlediska objemu vykonané práce (a koneckonců i z hlediska textového rozsahu) je předložená disertace spíše nadstandardní a prokazuje nesporné kvality jejího autora. Doporučuji tuto disertaci k obhajobě a prosím autora, aby se k vysloveným kritickým výhradám vyslovil v jejím průběhu.

Pavel Hošek

